

KÖBÁNYAI János

„Varázshegy” a Holt-tengernél. In: *Népszabadság*, 1992. júl. 27. 6. p.

KÖBÁNYAI János

A verset vittem magammal. (Magyar szavalóverseny Nahariában.) In: *Köztársaság*, 1992. máj. 1.

KRAUTHAMMER, Charles

Ítélet Izraelről. (Ford.: B. Harangozó Aranka.) In: *Magyar Napló*, 1992. máj. 1. 26–28. p.

LAHAV, Yehuda

Emil Habibi elfogadta az Izrael-díjat. In: *Magyar Hírlap*, 1992. máj. 14.

LAHAV, Jehuda

„Izrael-díj” egy arab kommunistának. (Emil Habibi palesztin író kitüntetése.) In: *Élet és Irodalom*, 1992. ápr. 24.

A Mein Kampf – héber nyelven. In: *Hajdú-Bihari napló*, 1992. júl. 18.

Ne siessetek, ez nem Amerika! (Szovjet kivándorló zsidók.) In: *Köztársaság*, 1992. ápr. 24. 103. p.

Nekivadult igazak. In: *Köztársaság*, 1992. jún. 5.

Rajzfilmhősök a kipán. In: *HVG*, 1992. ápr. 25.

SZENES Andrea

A találkozó földje. (A kilencedik jeruzsálemi filmfesztivál.) In: *Vásárnapi Hírek*, 1992. júl. 12.

TATÁR György

Jelentésvázlat Jeruzsálemről. In: *Beszélő*, 1992. ápr. 11. 25–29. p.

TATÁR György

Újabb jelentésvázlat Jeruzsálemről. In: *Beszélő*, 1992. máj. 30. 31–33. p.

Az Úr falánál. (Weber Lajos képriportja.) In: *Mai Nap*, 1992. máj. 10. 18–19. p.

VAJNA János

Az izraeli fordulat. In: *Beszélő*, 1992. júl. 4. 18–19. p.

VÁRAI Emil

Milyen Erec? In: *Szombat*, 1992. 5. sz. 24–26. p.

WARCZAWSKI, Michel

Izrael: felemás győzelem. (Ford.: Benda Kálmán) In: *Magyar Hírlap*, 1992. júl. 15. mell.

23. Magyar–izraeli kapcsolatok

ÁRVAI Magdolna

Kaszinó lesz a Várkert-kioszkból. (Izraelből jönnek a dollármilliók.) In: *Szombat*, 6. sz. 13. p.

BECK Anna

Izraelben a két beszült magyar rendőr. In: *Magyar Nemzet*, 1992. máj. 16.

BECK Anna

„Szolgálatot vállalhatok, de szolgálói szerepre képtelen vagyok.” (Markó Iván vallomása Jeruzsálemről.) In: *Magyar Nemzet*, 1992. máj. 16.

BERÉNYI Júlia

Gondoskodó világszervezet – gondoskodó önkormányzat. (Beszélgetés Csépanyi Gabriellával, a Joint támogatásával létrehozott józsefvárosi házigondozói rendszerrel.) In: *Recept*, 1992. ápr. 3.

BREUER Péter

Lenszki a Jordán-folyónál. (Tel-avivi beszélgetés Gulyás Dénessel.) In: *Pesti Riport*, 1992. máj. 13.

BREUER Péter

Médiaközpont egy kis lakásban. (Erdei Grünwald Mihály és Beck Anna tudósító.) In: *Pesti Riport*, 1992. máj. 6.

Csak jövőre jön a Habima – elmaradt a vendégitéke. In: *Mai Nap*, 1992. máj. 4.

ERDÉLYI András

A galileai magyar farmertől az elkanai telepesig. (Átváltozások ellenfényben.) In: *Új Magyarország*, 1992. júl. 27.

FARKAS P. József

Különleges kapcsolat. (Beszélgetés az izraeli magyar nagykövettel, Görög János-sal.) In: *Petőfi Népe*, 1992. máj. 12.

FÜLÖP Katalin

Egy csepegtető-öntöző cső tekervényei. In: *Magyar Hírlap*, 1992. júl. 7.

GERVAI András

Egy „Wallenberg-gyerek.” In: *Új Élet*, 1992. jún. 15. 3. p.

Gyertyával a sivatagban. (Az abonyi fűvészenekar vendégszereplése Izraelben.) In: *Pest Megyei Hírlap*, 1992. jún. 8.

Hazugságok és igazságok a Panoráma arab–izraeli konfliktust bemutató filmjeiben. In: *Szombat*, 1992. 6. sz. 4–5. p.

Izraeli delegáció Pécsen. In: *Pesti Hírlap*, 1992. máj. 29.

Izraeli környezetvédők Keszthelyen. In: *Zalai Hírlap*, 1992. ápr. 30.

Izraeli mesterkurzus Debrecenben. In: *Magyar Hírlap*, 1992. júl. 17.

Izraeli vendég a Bölcsész Egyesületnél. (A miskolci egyetem héber tanszékén.) In: *Észak-Magyarország*, 1992. máj. 22.

Izraeli vendégek Veszprémben. In: *Napló (Veszprém)*, 1992. júl. 18.

Közel a Kelet. (Előkészületek Szombathely és Rammargan testvérvárosi kapcsolat felvételére.) In: *Vas NÉpe*, 1992. máj. 7.

Magyarok Izraelben. (Schöner Alfréd előadása a Jeruzsálemi Magyar Egyesületben.) In: *Magyar Nemzet*, 1992. júl. 9.

Megtalálták a ferihegyi terroristák ujjlenyomatait. In: *Népszava*, 1992. jún. 20.

ROZSNYÓI György

Magyarok a Szentföldön. In: *Dunántúli Napló*, 1992. máj. 12. 8. p.

SZEGŐ Krisztina

Kiküldetésben Magyarországon. (Beszélgetés Nógrádi Péterrel, a Leumi Hitelbank Munkatársával.) In: *Szombat*, 1992. 6. sz. 12. p.

SZÉCSI Éva

Szabadságon a tudóstitócsalád. (Beszélgetés Erdei Grünwald Mihállyal és Beck Annával.) In: *Szombat*, 1992. 6. sz. 16–17. p.

Szentföldi találkozások I. rész. In: *Petőfi Népe*, 1992. máj. 5.

TIMOR, Zvi

Magyar holocaustlista Tel-Avivban. In: *Magyar Hírlap*, 1992. máj. 21.

Vendég a Holt-tenger partjáról. (Szeged és Tamar testvérvárosi kapcsolatra készül.) In: *Délvilág*, 1992. júl. 7.

Jad Vasem

BÁNOS Tibor

Jeruzsálemben olajfa őrzi emlékét. (Jávor Pál) In: *Új Élet*, 1992. máj. 15.

BREUER Péter

Rácz Vali kitüntetése. In: *Pesti Riport*, 1992. máj. 29.

Fülöp János kitüntetése: „A világ jámbora.” In: *Kisalföld*, 1992. júl. 15.

SUMMARY

No. 92/3 of “*Past and Future*” focussed upon the topic of EXPULSION, primarily the so-called “Girush Sephard”, the expulsion of the Jews from Spain – among other reasons because of its 500th anniversary. “*Past and Future*”, however, views this matter as something much more universal and not without parallel in the present day.

The poems and interviews of Itamar Jázó-Keszt, the Tel-Aviv poet of Hungarian origin, and the meditations

of Jerusalem composer André Hajdu, former Budapest classmate of Jázó-Keszt relating to his new composition, the Spanish Cantata, have as their themes timeless aspects of the phenomenon of expulsion. Both Jázó-Keszt and André Hajdu sought their own experiences of *Shoah* in this Jewish catastrophe which took place 500 years ago: their own childhood in Hungary, coloured by a many-sided Jewish and Israeli identity.

In the present number we publish, apart from the

original text of the 1492 edict ordering the expulsion of Jews from Spain, the speech delivered in 1992 by Juan Carlos I, king of Spain in the Madrid synagogue, in which he expressed his hope that nobody would ever have to leave his homeland because of hatred and intolerance again. Joszi Hacker of Hungarian origin and now professor of history in Jerusalem, and Antonio Domínguez Ortíz, professor of history in Madrid, cover the relevant historical and socio-psychological circumstances and the consequences both of expulsion and enforced religious conversion. Angel Saenz-Badillos, professor of literature in Madrid and Joshua Blau, professor of linguistics in Jerusalem, born in Kolozsvár (Transylvania), deal with the vibrant Spanish-Jewish intellectual life of the “golden age” before the expulsion, the flourishing of literature, the mutual influences of Arab and Jewish culture. Jacob M. Hassan deals with the various stages of the wanderings of the Sephardic Jews, that is, Jews of Spanish origin, and the survival of their language, the Ladino, and their culture. Smuél Raphael’s study from the University of Bar Ilan in Tel-Aviv also examines the preservation of the Spanish-Jewish musical and literary tradition. Lili Sugár describes the life of the Jewish community in Portugal. Yirmijahu Jovel analyses the pioneering role of Spinoza, the great Jewish philosopher, in the formation of a secular, modern Jewish attitude. Jean Lacouture’s study describes the positive and tolerant attitude of the Jesuits, but primarily of Ignatius Loyola to Jews and the suppressed fact, that his successor, the founder of the Jesuit order? was himself a Jew. A small group of Catholic Spaniards living in the South-West of the USA trace back their origins to the time of the expulsion of the Jews from Spain. They are the successors of the “conversos” who even after their enforced conversion to Catholicism maintained their true religion in secret: they are the subject of the piece by Arlynn Nellhaus. Martine Berthelot Puig-Moreno gives an account of the past and present of the Jewish community in Barcelona. Other articles included in our review allow the reader to trace the spreading of Ladino culture, to the Balkans, the present location of the expulsion of the Jews. The lyrical essay of Ivo Andrić, Nobel prizewinner, was inspired by the Jewish cemetery in Sarajevo, while the short story of the Serbian Jew, David Albahari commemorates his father. The members of the Gyomaendrőd “Know Your Homeland” Association collected the last memories of the local Jewish community which has now died out completely. We have included in our review the speech delivered by Václav Havel before the concert

held on October 19, 1992 in memory of the more than 250,000 Czechoslovakian Jews who died in Nazi death camps. The essay of Slomo Avineri, the famous Israeli political scientist, provides a sceptical analysis of the future of the Russian and Eastern European Jewish communities in the mirror of the collapse of the Soviet Union, the vacuum of power which has been created in the region, the revival of chauvinistic and populist political trends, as well as authoritarian tendencies. This powerful essay transfers the reader to the present-day equivalent of the expulsion from Spain: the great Russian exodus. Sergei Barghin provides an impressionistic picture of the state of mind of Russian emigrants who have settled in Israel. Vadim Kunin, another historian of the “ole hadash”, made an amazing discovery in an archive in Moscow: he discovered the correspondence between Viacheslav Plehve, Russian Minister of the Interior, and Theodor Herzl, according to which both men, though naturally for different reasons, saw the solution to the problem of Russian Jews in a mass exodus. Károly Lusztig, journalist from the Sub-Carpathian region, in his essay writes about the life of the Jewish community of his homeland after the *Shoah* (Holocaust), the last chapter of the Expulsion. Olga Levitan analyses a performance of Shylock by a Russian puppet theatre in Jerusalem. Vera Makarova, who was regarded as a famous prose writer in her own country, too, describes the deep psychological aspects of her relation to her new homeland within the framework of a still life of the Dead Sea.

The last section of “*Past en Future*” contains book and exhibition reviews relating to Sephardic Jews, but we also describe new books by a number of writers close to “*Past and Future*”, such as the writing of Judit Márványi on the collection of short stories by David Albahari (“*My Father’s Gospel*”), the writing of Jenő Alföldy on the poetry of György Somlyó (“*It is not a secret*”), Mátyás Varga on the poems of Gábor Schein (“*Remembrance of Words*”), Gábor Németh on the “*Diary from the Galley*” by Imre Kertész and Zsuzsa Hetényi’s review of the novel of Simon Morlis about the exodus of orthodox Jews. György Szegő analyses the art of Zsuzsa Szenes and Erzsébet Palásti, while Éva Körner gives a review of the exhibition of Ilya Kabakov. Eszter Götz’s writing calls attention to an exhibition in Vienna presenting the history of the Sephardic community of the Imperial city.

As usual the bibliography prepared by Paula Volenszky provides a review of books and newspaper publications of the last three months concerning Jewish affairs.